

Výr Ulli poznává východní Krušnohoří Překrásné výhledy

www.ullihu.de

Sběrač medu Václav měl už několik dní smůlu. Všechna hnízda divokých včel, která tu ve starých krušnohorských stromech znal, už přepadli a vyprázdnili medvědi. Co si počít? Královna Judita se ohlásila u jeho pána v Teplicích. Chtěla nechat vysvětit nový klášter – a na tuto událost bylo pozváno mnoho panstva, šlechticů i duchovních. Není možné připravit jim jídlo bez toho sladkého daru lesa. Zoufalý Václav, nejzkušenější ze zdejších medáků, usedl na břeh malého horského potůčku. Skryl hlavu do dlaní a zadíval se do průzračné vody, v níž se proháněly mločí larvy. V této krajině, do které přišel už jako dítě, je překrásně, ale uživit se tu dá jen těžko. Život je tu někdy pěkně tvrdý, povzdychl si Václav. Ale copak je tohle? Co se to třpytí v písku na dně potoka? A tamhle naproti taky! A tady zas! Václav začal blýskavá zrnka rychle sbírat do klobouku. Není to snad...?Člověk občas něco zaslechne o obrovských stříbrných pokladech, které prý nedávno našli v Sasku, na druhé straně hor. A teď snad i tady? A takové štěstí by mělo potkat zrovna jeho, chudého sběrače medu?nedočkavě se vydal po vyšlapaných lesních cestách do městysu Teplice. Tam, u starodávných léčivých pramenů, určitě najde někoho, kdo se vyzná v přírodních vědách. Léčí se tu ze svých obtíží mnoho učených lidí. Ti mu snad jeho poklad pojmenují.

Takhle, nebo nějak podobně mohla asi začít těžba rudy v krupském revíru. Možná se náš medák Václav od učenců v Teplicích brzy dozvěděl, že opravdu objevil poklad, přestože to nebylo stříbro. Byly to krupky cínu, co se tak kovově leskly na dně potoka. Počátky těžby cínu v Krupce před asi 800 lety leží v zapomnění. Nedochovala se žádná potvrzená fakta – až se najednou zhroutil anglický cínový monopol. Do té doby totiž do Německa i do celé Evropy dodávaly cín jen doly v Cornwallu a Devonshiru. Najednou se ale na kovovém trhu v Kolíně nad Rýnem objevilo značné množství českého cínu, nadto v dobré kvalitě. A rok od roku ho přibývalo. Mezitím se u horských potůčků v Krušných horách usadilo mnoho lidí, kteří začali vyplachovat rudu z písku a šterku na dnech potoků – podobně jako při rýžování zlata. Postupovali přitom pořád výš, od nově vzniklé hornické osady Krupka na jižním úpatí, až k hřebenu. Zásoby velkých krystalů v potoce se brzy vyčerpaly, lidé však objevili rudné žíly v rule na Komáří vížce. První štoly a šachty byly vyraženy, na potocích vznikly stoupy a promývárny rudy, aby se cín oddělil od hlušiny. Krupský revír se stal nadlouho nejdůležitějším v celých Krušných horách, ba možná v celé Evropě.

No a my se teď spolu vydáme po stopách dějin hornictví. Máme to dnes mnohem jednodušší než staří horníci, kteří museli každodenně podnikat dlouhý a strmý výstup. Od jihu přijedeme do Krupky –

Bohosudova autobusem z Teplic nebo vlakem (trať Děčín – Oldřichov). Jen pár desítek kroků nad železniční stanicí „Bohosudov-zastávka“ se nachází nejdelší sedačková lanovka bez mezistanice v České republice, kterou se můžeme pohodlně přesunout o 2,5 km, z nadmořské výšky 325 metrů do 806 metrů. Cesta mezi špičkami stromů až na Komáří vížku trvá čtvrt hodiny, pěšky by nám to trvalo mnohem déle. Když budeme cestou dávat pozor, všimneme si jistě starých hald hlušiny. Ta se dříve ukládala prostě do strání. Lanovka je v provozu denně od 8.30. Jezdí každou hodinu (9.30, 10.30, 11.30,.....)až do 18.30, mimo provoz je za špatného počasí. Když se ale počasí povede, nabízí se nám z vrcholku komáří vížky fantastický výhled přes východní hřeben Krušných hor i naproti, na sopečné vulkány Českého středohoří. Nejvyšší z nich je Milešovka (837 m), další výrazný kužel vlevo od ní se jmenuje Kletečná (706 m). Z roviny před Středohořím, vedle Teplic, vystupuje vrch Doubravka. Na hřebeni Krušných hor se kousek od Komáří vížky ukazuje Lysá hora (836 m) a vedle na obzoru také Geisingberg. Na druhé straně směrem na severovýchod vidíme dlouhou stolovou horu Děčínský sněžník (723 m). Když je opravdu dobrá viditelnost, poznáme v dálce také kužely lužických hor, v geologickém smyslu pokračování Českého středohoří. No a přibližně 3-4 krát do roka se povede dokonce výhled na Krkonoše. Komáří vížka byla postavena jako rozhledna před 140 lety na stejném místě a ve stejné podobě, jako dřívější dřevěná zvonice, která každodenně volala horníky do práce.

Hned za bývalou rozhlednou spatříme velký kráter. Je to samozřejmě pozůstatek po dolování rudy. Celý vrchol Komáří vížky je totiž protkán sítí štol. Některé z nich jsou i docela blízko pod povrchem – tady se vrstva horniny na štolou propadla a vznikla prohlubeň, které říkáme pinka. Takových je v okolí spousta.

České jméno Krušných hor vzniklo pravděpodobně ze slova „krušit“. Krušení byl způsob, jakým se dříve, dávno před vynálezem trhavin, lámala skála. Před skalní stěnou se rozdělal velký oheň a na rozpálenou stěnu potom lidé nalili studenou vodu. Skála se rozrušila a objevily se lesklé krystaly rudy. Pokaždé se tak postoupilo asi o 10 – 15 centimetrů.

A když už jsme u původu jmen, jak vzniklo jméno Komáří vížka?

„Byl jednou jeden lovec, který střílel slepice a husy svých sousedů a kradl jim domácí zvířata. S lupem pak vždycky utíkal do hor, tak rychle, že ho nikdo nemohl dohonit. Jednou tak ukradl chudé matičce krávu. Nevěděl ale, že matička má doma kouzelný proutek. Jak zloděje spatřila, mávla proutkem a vykřikla: „než vylezeš na kopec, rozpíchají tě komáři!“ Objevilo se obrovské komáří hejno a zloděje opravdu rozpíchalo. Na tom místě pak lidé postavili věžičku, které se začalo říkat Komáří vížka. (podle: Frank W. Brauner, Rund um das Mückentürmchen. Dresdner Wanderhefte 7, 2003)

My teď půjdeme dolů po příjezdové silnici, až na křižovatku s hlavní trasou Krupka – Fojtovice. Stojíme tu před malým kostelíkem – kaplí sv. Wolfganga. to byl patron katolických horníků. Jednou prý také dlel na Komáří vížce. Krajina se mu tak líbila, že jí požehnal. Od té doby tu rostou

ty nejlepší borůvky široko daleko. Kaple je otevřena v pátek od 14.00 do 17.30 a o víkendu od 10.30 do 17.30.

Přejdeme silnici a pokračujeme západním směrem, po žlutě a červeně značené asfaltce. Červená po 500 metrech odbočí vpravo. My ale sledujeme asfaltku ještě za zatáčku, až k dopravní značce „zákaz vjezdu“. Tady odbočují dvě pěšiny doleva. Půjdeme tou druhou, dolů do lesa.

Poté, co hornictví se svou nepředstavitelnou spotřebou dřeva téměř zlikvidovalo okolní lesy, vysadili lesníci v celých Krušných horách asi před 200 lety smrky. Ty ale padly za oběť jedovatým zplodinám ze starých elektráren. Lesníci to pak zkusili s americkými stříbrnými smrky. Ale na tomto místě neměli ani s nimi příliš štěstí. A tak zde roste jen to, co tu příroda růst nechá: mladý porost jeřábů a bříz. Bukům a javorům by se tu také líbilo, ničí je ale spousty jelení a srnčí zvěře. Po lese dnes běhá mnohem víc zvěře, vykrmené z jeslí, než je pro něj dobré. Kromě sena, otrub a chleba, které jim do lesa nosí myslivci, ohryzávají nejraději pupeny a větvičky mladých stromků. Na naší procházce můžeme sledovat jak zuby jelenů a srnců znovu a znovu upravují buky do kulovité podoby. Ani třtina šedavá, která pokrývá lesní půdu jako koberec a utlačuje ostatní rostliny, tu neroste náhodou. Jednak je odolná vůči okyselení půdy způsobeným škodlivými látkami ze vzduchu, jednak si jí nevšímá lesní zvěř. Na rozdíl od borůvek, kterým se tu daří už od časů sv. Wolfganga. Většina borůvkových keříků vypadá jako přistřižená – pokud ji nevytlačí bující třtina šedavá.

Pěšina pokračuje kolem posedu na další zpevněnou cestu. Tady musíme doleva. Po 1,5 km (celkem z Komářích vížky už 3 km) přijdeme znovu na silnici Krupka – horní Krupka – Fojtovice. Nyní už jen přes velkou zatáčku a stojíme před prohlídkovou štolou Starý Martin. Na tabuli u štoly najdeš řešení soutěžního úkolu k této stanici. A při prohlídce štoly zjistíš, jak vypadá komářích vížka zevnitř. Prohlídky trvají asi 45 minut a začínají denně v 9.30, 10.30, 11.30, 13.15, 14.15 a 15.15. Dál musíme kousek po silnici, pár set metrů až k zahrádkářské a chatařské kolonii. Před jejími ploty se naše cesta odklání doprava a za chvíli zatočí vlevo. Trochu skrytě zde odbočuje cesta značená jako hornická naučná stezka do údolí horského potoka.

V lese si jistě všimneme mnoha zádek. Příkré svahy jsou tu změněny v malé terasy, jistě proto, aby se tu mohlo alespoň něco pěstovat. To už ale bylo dávno, dnes tu rostou javory a jiné stromy. Přesto jsou takové terasy ještě dnes důležitými biotopy, tedy životním prostředím pro rostliny a zvířata. Za slunečného počasí tu zahlédneš ještěrky a při teplém dešti také mloky skvrnité.

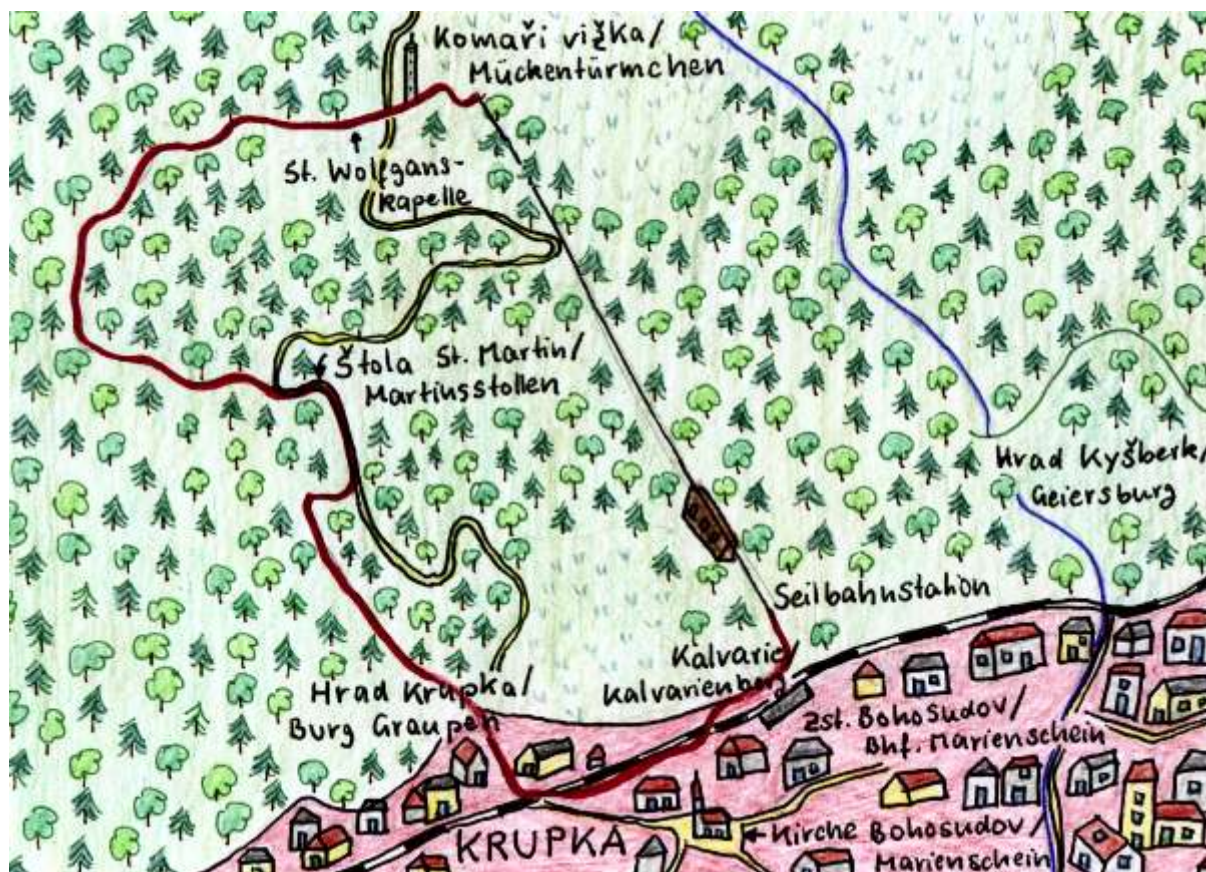
Brzy dorazíme k prvním krupským domkům. Cesta ústí v malou uličku a ta vede přímo ke krupskému hradu. Odbočku na hrad si nesmíme nechat ujít! Před několika lety byly jeho staré zdi opraveny a jsou teď znovu přístupné. Nabízí se nám tu krásný výhled na staré městečko Krupka, korunovaný nahoře Komářích vížkou. Hrad sám byl postaven před zhruba 700 lety k ochraně důlních děl. Mnohem později tu jeho obyvatelé začali pěstovat mnoho růží – odtud pochází dnes často používané jméno

„Růžový hrádek“.

Poté, co hrad opustíme, vydáme se cestou po příjezdovém můstkem do centra staré Krupky. Zkosené tiché náměstí je obklopeno velkým kostelem a pěknými starými domy. V jednom z nich se nachází krupské muzeum s výstavou k historii hornictví, ale také expozicí přírody východních Krušných hor s mnoha vycpanými zvířaty. Otevřeno je od středy do neděle (9.30 – 12.00, 13.00 – 16.30)

Pokračujeme po ulici dolů, až po 400 metrech dorazíme na křižovatku. Žlutá značka nás dovede až do městské části Bohosudov. Poté co dnes už podruhé překročíme koleje, vystoupá cesta na tzv. „Kalvárii (Kalváрку)“. Na tomto malém kopečku se tyčí skupina biblických soch a je z něj ovšem také báječný výhled. Z moře střech vystupuje bohosudovský poutní chrám. Před téměř 600 lety začali v Čechách pomocí meče šířit své náboženské přesvědčení husité. V jedné pověsti se praví, že nedaleko do Krupky zapálili klášter a jeptišky vyhnali do lesa. Ty si s sebou nevzaly nic jiného, než jen malou dřevěnou sošku Panny Marie. Jedna po druhé ale v pustém lese zamřely hladem. Ta poslední vložila sošku do vykotlané lípy, aby husitům nepadla do rukou. Soška tam vydržela velmi dlouho. Až jednou žalo jedno mladé děvče kousek odtud trávu, když se jí najednou kolem ruky obtočil had. Děvče vykřiklo a utíkalo k lípě. Z té najednou vypadla soška Panny Marie a had zmizel. Zbožní vesničané tu pak postavili kapličku, která se později změnila v poutní místo s hosty z širokého okolí. Na každoroční pouti přicházelo až sto tisíc lidí a na místě staré kapličky byl později vystavěn překrásný kostel, která teď po opravách zase září ve své staré kráse.

Z Kalvárie projdeme lesní alejí kolem čtrnácti zastavení křížové cesty a dostaneme se zpátky na začátek naší cesty, na vlakovou stanici Bohosudov zastávka, těsně pod lanovkou. Celkem jsme dnes ušli 6,5 km. Bylo to ale většinou s kopce, takže jsme se dnes zase tolik nazapotili. Nebo ano?

Tipy na výlet:

Komáři vížka

Vyhledka s dvěma výletními restauracemi, nejdelší česká sedačková lanovka do Bohosudova

(denně od 8.30 každou hodinu až do 18.30, mimo provoz za špatného počasí)

Malá výstava k místní historii v kapli sv. Wolfganga (pátek 14.00 – 17.30, víkend 10.30 – 17.30)

Štola Starý Martin

Prohlídkové důlní dílo na silnici mezi Krupkou a Horní Krupkou

Prohlídky denně v 9.30, 10.30, 11.30, 13.15, 14.15, 15.15.

Vstupné: 40,- Kč, děti 20,- Kč

Museum Krupka

Husitská 21, mimo jiné výstava o přírodě východních Krušných hor a o dějinách hornictví

Středa – neděle 9.30 – 12.00, 13.00 – 16.30

Tel. 417862042

Hrad Kyšperk

Velká zřícenina v lese nad Unčínem (část Krupky). Původně určený k ochraně obchodní stezky. Pěkné, přírodě blízké listnaté lesy. Cesta po modré značce, asi 1,5 km od zastávky v Unčíně.

Doubravka

393 m vysoký kopec na okraji Teplic. Původně stará svatyně, pak klášter a nakonec hrad s vyhlídkovou věží. Výhled z hradeb na České středohoří a na Teplice.

Pod kopcem se nachází teplická botanická zahrada, malý rybník a hvězdárna.

TENTO PROJEKT JE
SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ